

# Cinema i Drets dels Infants

## EL COLOR DEL PARADÍS

**Principi 5:** L'infant que pateixi **impediments físics, mentals o socials**, ha de rebre el tractament, l'educació i les atencions necessàries que requereixi la seva situació particular.

### Objectius generals

- ✚ Afavorir el coneixement dels drets per part dels joves. Il·lustrar la declaració i procurar que s'interioritzin els drets dels infants, fent els estudiants més sensibles a les seves violacions, tot partint d'una metodologia que afavoreix l'empatia i la comprensió de l'altre.
- ✚ Procurar-los competència cinematogràfica, donant-los l'oportunitat de veure un cinema de qualitat i d'estils ben diferents que els ajudaran a afinar el seu propi gust i els pot servir d'introducció a una educació de la imatge.

### Objectius específics

- ✚ Descobrir el sentit del cinquè dret de la Declaració, tractant especialment la situació específica dels infants que tenen alguna mancança.
- ✚ Conèixer i saber apreciar els distints plans que componen una pel·lícula.

# EL COLOR DEL PARADÍS

## PRESENTACIÓ DE LA PEL·LÍCULA

### Fitxa tècnica i artística



**Títol original:** *Rang-e Khoda* (Els colors de Déu)

**Direcció i guió:** Majid Majidi.

**Interpretació:** Mohsen Ramezani (Mohammad), Hossein Mahjub (Hashem), Elham Sharim (Hanyeh), Farahnaz Safari (Bahareh), Mohammad Rahmaney (Mestre), Zahra Mizani (Mestra), Kamal Mirkarimi (Degà), Morteza Fatemi (Fuster), Masoomeh Zainati (Dona jove), Ahmad Aminian (Pare de la dona jove).

**Producció:** Mehdi Karimi.

**Música:** Alireza Kohandairi.

**Fotografia:** Mohammad Davoodi.

**Muntatge:** Hassan Hassandoost.

**Disseny de producció:** Asghar Nezhadeimani.

**Vestuari:** Asghar Nezhadeimani.

**País i any:** Iran, 1999.

**Durada:** 90 min.

**Qualificació:** Per tots els públics

### Escenes DVD

Hi ha segmentades 6 escenes sense noms, el títol de cadascuna és nostre:

1. L'escola. Començament de vacances
2. Vacances a casa
3. El festeig
4. El fuster cec
5. Les coses es torcen
6. Retorn a casa

### Resum

Mohammad és un nen cec que estudia en una escola especial a Teheran. Quan arriben les vacances d'estiu, torna al seu poble amb el seu pare vidu, les seves germanes i l'àvia. És un infant molt sensible i un gran amant de la naturalesa. S'entén molt bé amb l'àvia i les germanes, però el seu pare se'n sent avergonyit, perquè el considera inútil i una càrrega. Per poder anar endavant, el pare que té intenció de tornar-se a casar, però per això ha d'allunyar el noi de la família. El porta a fer d'aprenent de fuster. Mohammad se sent abandonat i el seu pare es belluga amb sentiments contradictoris d'estimació i repulsió pel fill.

## Nota pel professorat

Aquesta és una pel·lícula dura, sense concessions, però alhora bellíssima.

Té una doble dificultat: d'una banda el tema és colpidor i de l'altra el context geogràfic i econòmic és també extrem. Potser calgui fer una breu introducció per situar els estudiants en la geoeconomia i, si cal, en la història recent de l'Afganistan.

Com a pel·lícula també pot servir per tractar sobre com viu la gent en altres països, la dificultat de les relacions familiars, el paper del gènere en certes cultures, etc.

## Com visualitzar la pel·lícula a l'aula

Tractant-se d'un film no excessivament llarg, es pot mirar de veure tot sencer, partit en dues o tres sessions. A cada sessió caldria revisar el que hem vist i fer un mínim de fòrum per anar mantenint l'interès: fent hipòtesis, preveient com continua, dibuixant els personatges i aclarint aspectes que no s'hagin comprès o analitzant detalls.

# ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

## ◆ Activitats prèvies

- Activitat de simulació. Posar la reproducció d'un animal de plàstic en una bossa i fer que els estudiants el toquin però no el vegin. Després se'ls dona una bola de fang i l'han de reproduir amb els ulls tancats. Cal que es concentrin amb les dificultats que tenen a l'hora de reproduir l'objecte.  
Una vegada han acabat, cadascú explica el que ha experimentat, la facilitat o dificultat, la impotència, el desig d'obrir els ulls i comprovar-ho, etc.
- Portar a l'aula alguna fotografia de revista que il·lustri el que pot ser un pla llunyà, un pla mitjà i un pla proper.

## ◆ Títol i caràtula

En iranià el títol és *El color de Déu* en referència a la frase de Mamad: "Estic buscant Déu a tot arreu, fins a trobar-lo i poder-lo tocar amb les meves mans".

- Aquest títol creus que amaga un film amb connotacions policíiques, amoroses, polítiques, religioses, d'acció, sobre el món de l'art? Algun altre suggeriment?
- Qui serà el protagonista del film segons la imatge de la caràtula?
- Quines peculiaritats tenen els personatges de la fotografia? Ens diuen on passarà? Si és ara o abans, si és en aquest país o en un altre?

## ◆ Fitxa d'observació

- Anota el temps que passa a la pel·lícula des de la primera escena fins a la darrera. Estigues atent/a als canvis d'escenari i sobretot als canvis temporals que ens assenyalen la pel·lícula.
- Al costat de cada dia que passi pots posar a quin escenari se'ns narra el pas del temps.

### Qüestions:

- a. Què explica la pel·lícula?
- b. És una ficció o pot passar en la realitat?
- c. T'has posat a la pell de Mohammad o Hashem, el pare?
- d. Com creus que haguessis reaccionat tu?
- e. Quin sentiment et provoca l'actitud de ... (posar aquí els noms dels personatges principals)?

## PARLEM DE LA PEL·LÍCULA

### ◆ Bateria de preguntes

Procurar respondre aquestes qüestions:

- Què diu aquest film sobre els infants?
- Què diu aquest film sobre els infants cecs?
- És una ficció o pot haver passat en la realitat?
- T'has posat a la pell de Mohammad?
- Com creus que haguessis reaccionat tu?
- Quin sentiment et provoca la història que explica la pel·lícula?
- Com diries que acaba?

### La pel·lícula

Des de quin punt de vista està explicada la pel·lícula? Marca amb una creu el que creguis correcte:

- a. Per ordre cronològic
- b. Des del començament del problema
- c. Amb salts enrere (retrospecció o flash back)
- d. Amb salts endavant o flash Forward
- e. Amb el·lipsis

- Buscar alguns contrastos que ofereix la pel·lícula. N'anomenem alguns que exemplifiquen aquesta pràctica cinematogràfica, els altres caldrà completar-los:  
Exemples:

- a) La seriositat del pare i l'afectivitat dels altres membres de la família quan arriba Mohammad.

- b) L'exuberància de la naturalesa i l'aspror i eixutesa del pare.
- c) La feina de carboner del pare, el domini del color negre i la cromaticitat de l'entorn.

Ara caldrà completar aquestes propostes i buscar-ne d'altres:

- La ceguesa de Mohammad contrasta amb
- L'afecte incondicional de l'àvia contrasta amb
- La relació entre Mohammad i les germanes contrasta amb

## ◆ L'acció: L'espai i el temps

- El temps
  - A quina època passa la pel·lícula?
  - Es diu en el film?
  - Quins detalls us fan pensar que es tracta d'aquesta època?
- On passa l'acció?
  - Buscar un mapa de l'Iran i situar Teheran
  - Fer hipòtesis sobre quina part de l'Iran transcorre l'acció tot mirant el mapa:



- Llocs on passa l'acció?

La majoria de les escenes transcorren en:

- Una gran ciutat
- Un poble de pagès
- Un barri obrer
- .....

(A mesura que passa el film podem anotar on passa l'acció)

<u>Espai</u>	<u>Descripció</u>
.....	
.....	
.....	
.....	

## ◆ Els personatges

- Com són els personatges principals?

	<u>Descripció física</u>	<u>Descripció psicològica</u>		
Mohammad				
Àvia				
Hashem, el pare				
Hanyeh				
Bahareh				
Fuster cec				
<b>* AJUDA</b>				
<b>Trets físics dels personatges</b>				
Algunes observacions que es poden fer:				
-Aspecte físic general: alt, prim, ros, fort, feble, etc.				
-Com es mou: elegant, nerviós				
<b>Trets psicològics</b>				
Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges				
Bondadós	Perseverant	Generós	Humil	inquiet
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient	egoista
Tolerant	Ordenat	impacient	colèric	carinyós
Pacient	Voluntariós	sincer	respectuós	rude
Delicat	amical	apassionat	.....	

### MOHAMMAD

- Quins sentits té molt desenvolupats Mohammad?
- Per què es diu que és un infant sensible?
- Es pot fer un paral·lelisme entre la primera escena en la qual Mohammad espera al seu pare en el pati de la institució per a cecs, i retorna l'ou al niu i a la seva pròpia vida ?

## • Com reaccionen emocionalment els personatges?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges principals?

	Sentiment	Personatge	Moment del film
Ira			
Tristesa			
Temor			
Plaer			
Amor			
Sorpresa			
Disgust			
Vergonya			
<b>* AJUDA</b>			
<b>Ira</b> : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.			
<b>Tristesa</b> : pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abaltiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.			
<b>Temor</b> : ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.			
<b>Plaer</b> : felicitat, alegria, goig, diversió, orgull, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.			
<b>Amor</b> : acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.			
<b>Sorpresa</b> : commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.			
<b>Disgust</b> : menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.			
<b>Vergonya</b> : culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, arrepeniment, mortificació, deshonor, etc.			

## ◆ Exercicis i activitats

### Com escriure Braille?

A l'escola, a l'inici de la pel·lícula, es veu com aprenen a través del mètode Braille.

L'alfabet Braille és un alfabet fet a base de punts que en forma de protuberàncies conté totes les lletres. Els invidents, amb el cap dels dits poden identificar els signes tàctics i per tant "llegir" tal i com nosaltres "llegim" les lletres escrites.

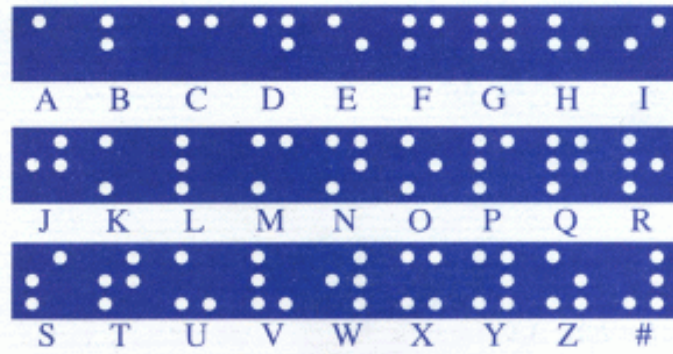
Aquest genial llenguatge fou creat pel francès *Louis Braille* (1809-1852). L'accident que el privà de la vista no li impedí d'estudiar música a l'Institut per a cecs de París, fins arribar a ser un gran organista.

Com que coneixia a la perfecció l'ensenyament per a cecs, Braille el va millorar mitjançant un sistema d'escriptura format per punts de relleu. Amb això aconseguí que la lectura es pogués realitzar passant el cap del dit índex sobre un paper, on prèviament s'havia realitzat l'escriptura marcant els caràcters amb un punxó especial. Aquesta idea resultà tan genial, dins de la seva senzillesa tècnica, que actualment pot dir-se que s'han escrit en *Braille* quasi tots els llibres del món.



Hi ha termòmetres, jocs i partitures en Braille. A més, els invidents posseeixen un tacte i una oïda tan sensibles, que en un dia de boira amb la punta del seu bastó, en colpejar-lo sobre la vorera o al terra, poden saber si s'acosta un cotxe. Quan una persona que s'hi veu ni tant sols ho ha sentit i ni ho ha vist.

- Seguint l'abecedari que t'ofereim, posa el teu nom en alfabet Braille.



- Quins són els moments especials del film per a tu?

- Resumeix l'argument del film en 5 ratlles

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

- Elegir un personatge del film i inventar un diàleg entre ell i tu. Què li preguntaries, què li suggeriries, etc.

### ➤ Final de la pel·lícula

- Què significa el final de la pel·lícula?
- Per què creus que l'autor ha deixat el final obert?
- Vols canviar el final de la pel·lícula?
- Voldries afegir-hi algun personatge més o treure'n algun?
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat, etc.?)



## ◆ Com a resum

- La pròpia caràtula
  - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
  - Què t'hi sobra o què t'hi falta?
  - Quina creus que és la més adient?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir d'elements distints que pots trobar a Internet: lletres, fotografies dels actors, fotogrames de publicitat, etc.

## PARLEM DELS DRETS DELS INFANTS

**Principi 5:** L'infant que pateixi impediments físics, mentals o socials, ha de rebre el tractament, l'educació i les atencions necessàries que requereixi la seva situació particular.

### ➤ Quina relació té aquesta pel·lícula amb els Drets dels infants?

Podria servir per a il·lustrar el cinquè principi de la Declaració dels drets dels infants?  
Per què?

## ◆ Tenir dret a les atencions necessàries

El tractament de les persones amb impediments ha anat variant al llarg del temps, des de ser una càrrega, i esdevenir proscrits fins a l'intent d'avui de dignificar les situacions de les persones, en aquest cas nens i nenes que tenen algun tipus de problema que els fa més difícil que als altres la seva plena integració a la societat.

### • Què significa tenir impediments?

1. Hi ha persones que tenen més dificultats que altres per a fer vida "normal"? A què és degut?
2. Algunes d'aquests persones poden fer perfectament altres coses com nosaltres?
3. Creus que tu, en algun sentit, tens algun impediment?
4. Diries que parlar d'impediments és qüestió de graus o de diferències substancials?
5. En algun moment de la teva vida t'has sentit "impedit/da"? Pots recordar en quina situació? I pots recordar com et senties?

### • Qüestions de terminologia

Segons la consideració que han tingut certes malalties o mancances, s'han definit de maneres diferents. La OMS (Organització Mundial de la Salut) i la Carta de Rehabilitació diuen que termes com deficiència, discapacitat o minusvàlua no són el mateix:

**Deficiència:** Pèrdua o anormalitat d'una estructura o funció psicològica, fisiològica o anatòmica.

**Discapacitat:** Restricció o absència (causada per una deficiència) de la capacitat de realitzar una activitat dins del que es considera normal en l'ésser humà.

**Minusvàlua:** Situació de desavantatge per un individu determinat, conseqüència d'una deficiència o d'una discapacitat, que limita i impedeix desenvolupar el rol habitual en cada cas en funció de l'edat, sexe, factors socials o culturals.

### Exercici

1. Pots posar algun exemple de cadascuna de les tres categories definides?
2. Quines altres maneres populars hi ha d'anomenar alguns dels impediments esmentats?
3. Quin significat tenen? Resulten pejoratiu? En quin sentit?

### • Models de tractament dels impediments

Per simplificar direm que hi ha tres grans models:

**Model de rehabilitació.-** La persona amb impediments és mirada com a subjecte de protecció i tutela, un ciutadà en permanent minoria d'edat. Perquè es mira d'impediment com un problema individual de manca de destresa. Si la dificultat és una deficiència, cal que especialistes rehabilitadors intervinguin per suavitzar-la i minimitzar tant les causes com les conseqüències.

**Model d'autonomia personal.-** Com a reacció amb d'anterior model sorgeixen les maneres d'enfocar el tractament, buscant la màxima autonomia de l'individu i procurant que sigui el mateix subjecte qui creixi i encari la seva deficiència.

**Model conciliador.-** Intenta reunir els millors aspectes dels anteriors, emprant conceptes més globals i menys discriminatoris, com ara dret a la diferència, qualitat de vida, igualtat d'oportunitats, no discriminació, etc.

### Exercici

- Quin d'aquests models creus que és més protector, quin és més integrador, quin més agosarat, quin més sensible, quin més adequat, etc?

Afortunadament els darrers anys s'ha produït un canvi qualitatiu en la concepció de les distintes discapacitats. Els plantejaments tradicionals segregacionistes es van substituint pels que mostren que les diferències entre uns i altres no és tan gran i que en qualsevol moment de la nostra vida podem passar de l'un a l'altre amb un simple accident de moto o de cotxe, per exemple. El món dels invàlids no és un altre món, sinó que forma part del comú i no hi ha ningú que es pugui atorgar l'etiqueta de "vàlid" enfront d'altres que per constitució o atzar tenen simplement unes altres dificultats.

### Exercici

- Quins aspectes del teu entorn creus que afavoreixen la integració i inclusió de persones amb impediments? Pots posar com a exemples les rampes de les voreres que permeten passar les cadires de rodes, els semàfors que incorporen so perquè els cecs puguin saber quan és verd o vermell, etc.
- Quins encara estan per resoldre?

## ◆ Teatralització

Proposta: Es dóna una breu història embrionària a grups de 4 o 5 estudiants i l'han de desenvolupar dramàticament, ja sigui amb mímica, amb veu, fent un petit guió, incorporant banda sonora etc. i usant o no auxiliars, per exemple disfresses improvisades, pintures facials, màscares, etc. En definitiva, han de vivificar la història i fer-la creïble. Una vegada cada grup ha representat la història, ens preguntem quina ha estat la posada en escena més versemblant, més enriquidora, més realista, més imaginativa, etc. I ens demanem com es pot resoldre el cas que plantegem. Ens posem a imaginar solucions i ens proposem de trobar-hi alternatives.

**La cadira de rodes s'encalla i trobo molts impediments per arribar on vull. I no és una metàfora. Hi ha tants entrebancs i obstacles per a la vida diària que es fa difícil ser ciutadà de primera, en un món concebut pels qui estan en plena forma. Però jo em pregunto: qui és que està en plena forma?**

- . Qui creus que parla?
- . T'has trobat alguna vegada amb impediments? Com et sents?
- . Com creus que se sent algú que fa una queixa com aquesta?

## ◆ Què fer?

Per tal d'ajudar a fer realitat aquest dret:

- Què hi poden fer les famílies?*
- Què hi pot fer l'escola?*
- Què hi poden fer els mitjans de comunicació?*
- Què hi pot fer la societat?*
- Què hi pots fer tu?*

# PARLEM DE CINEMA

## Valor expressiu dels plans

Planificar, en cinema, no és dividir en plans de forma arbitrària una narració, sinó que vol dir utilitzar el valor significatiu de cadascun d'ells segons les necessitats expressives del relat. Esquematitzant, assenyalem el tipus de motiu que correspon a cada pla; evidentment, tot queda en mans de l'habilitat del director i l'equip, i no es pot parlar d'un llenguatge fixat.

Plans denominats descriptius o **llunyans** en conjunt:

*Gran Pla General (GPG)* Descriu un escenari i un ambient geogràfic. Si hi ha figura humana, es un simple accident dins del paisatge. Ideal per a mostrar la magnificència de la natura i la petitesa de l'ésser humà.

*Pla General (PG)* Informa sobre l'acció i ajuda l'espectador a fer-se càrrec de la situació. Més humanitzador, descriu una situació de cert equilibri entre l'home i l'entorn.

*Pla Curt (PC)* Domina el subjecte. El paisatge es converteix en una simple referència ambiental.

Plans **mitjans** de funció marcadament narrativa, i perfectes per als diàlegs i accions en espais reduïts:

*Pla Americà (PA)* Correspon a una visió natural de l'interlocutor. Quan parlem amb algú no solem veure-li els peus. És especialment útil en els diàlegs amistosos.

*Pla mig llarg PML* Singularitza el rostre però fent referència al cos. Ideal per a presentar la gesticulació de cintura per amunt.

*Pla mig curt PMC* Accentua la funció de l'anterior, donant prioritat a l'expressió de la cara. És més subjectiu i directe. Ajuda a identificar-se amb el/la protagonista.

La darrera sèrie es l'anomenada de plans **propers** o curts i tenen en comú el valor clarament expressiu i dramàtic.

*Primer Pla (PP)* Potenciar el rostre. Ideal per a l'expressió de sentiments i pensaments, verdadera pedra de toc professional per als actors.

*Primer pla curt PPC* Intensifica encara més la funció expressiva del rostre. Agafa des de la barbata fins a les celles.

*Pla Detall (PD)* Presenta una part mínima del cos o d'un objecte. És un pla explicatiu i utilitza especialment elements de justificació sobrada dins la pel·lícula: una flor, un anell, etc.

### Exercici

- Hi ha algun exemple clar a la pel·lícula d'algun dels plans que hem estudiat?
- Podries assenyalar l'ús d'un primer pla, d'un pla curt i d'un pla americà?
- Pots assenyalar algun pla general i algun pla de detall?
- Pots recordar un pla en picat i algun en contrapicat?

- Pots posar nom als plans que t'ofereim:



## AVALUACIÓ

### A tu què t'ha dit el film?

- Pot ser que prop teu hi hagi un company o companya a qui li passi quelcom semblant al que li passa al personatge principal de la pel·lícula i tu no te n'adonis?
- Escribeu tres ratlles justificant la teva opinió sobre la pel·lícula.

- 1.
- 2.
- 3.

### Autoavaluació

- Què he après sobre els Drets dels Infants i sobre cinema?
- Per què m'ha servit haver vist i treballat aquesta pel·lícula?
- Quina relació té el que hem vist i fet amb la meua vida?
- Si hagués de triar una imatge per resumir la meua valoració de l'estudi d'aquest article seria... (Buscar una imatge fotogràfica: un paisatge, un objecte, o també una icona, idear un logo, etc.)
- Després de veure el film, de les converses que hem tingut, dels exercicis que hem fet, ha canviat alguna cosa en el meu pensament o en els meus sentiments?
- Sabria distingir alguns tipus de plans i en conec el seu valor expressiu?

## PER A SABER-NE MÉS

### Filmografia

- *El meu peu esquerra*, Jim Sheridan, 1989
- *Sara, Sara* de Renzo Martinell, 1993
- *Me llaman radio. Radio*, Mike Tollin. EEUU. 2003. 109 min.
- *Un mundo a su medida*, Peter Chelsom, Usa, 1998
- *Gaby, una historia verdadera*, Luis Mandoki, EEUU, 1987
- *Les claus de casa*, Giovanni Amelio, 2005

### Web oficial

<http://www.sonypictures.com/classics/colorofparadise/index.htm>

[www.lesfilmsdusafran.fr/](http://www.lesfilmsdusafran.fr/)

Altres temes tractats en el film que poden tenir interès dins del món dels drets humans